

ספר אהרן

מרגליות יקרות ואבני חושן,
פנינים נפלאים וסיפורי צדיקים
דברי הגות ורעיון
מאצרות תורת החסידות
משובצות זהב ועסודרות
משיעוריו ושיחותיו של
רבי עזחם ענדל פוערנץ שליט"א

פרשת וישלח

שבת קודש אכסוף נועם שבת בקדושת השבת וסגולתה

הגדולה של עם ישראל, שהם מאמינים בני מאמינים. סעודות השבת הן הזמן הכי נעלה ומיוחד שיש לנו במשך השבוע. זמן אישי שלנו עם הבורא בכבודו ובעצמו שקורא לנו בחיבה להתייחד עמו בסעודתו, כפי שנאמר (שמות לא ז): 'ביני ובין בני ישראל אתה לעולם'. ואומר היה הרב הקדוש רבי יחזקאל מקוזמיר ז"ע, שסעודות השבת חשובות יותר מתפילות השבת, על פי המובא ב**בוהר הקדוש** (ח"ג רעג. ברע"מ) ששלש סעודות שבת משלימות את שבע הברכות של התפילה למנין עשר. על מנת שיעלה יפה החשבון, מוכרחים אנו לומר שכל סעודה בפני עצמה יש לה כוח כשלש ברכות, כיון שיש שלש תפילות וכל אחת מהן צריכה להשלמה, ונמצא שגדול כוחה של הסעודה מן התפילה. ויש שפירשו לפי זה (הגהות עפרות ז"ב שם) את לשון הפיוט 'כל מקדש: סועדים בו לברך שלש פעמים', שהכוונה היא שכל סעודת שבת באה כדי לברך שלש פעמים ולהשלים את מנין שבע הברכות של התפילה למנין עשר. (נחמד מזהב - ליקוטים)

יום זה מבורך

כיון שמאכלי השבת הם כבודה וחשיבותה, והאכילה בסעודות השבת כאכילה על שולחן של מקום, אמרו **הכמינו ז"ל במסכת שבת** (ק"ח:): שצריך ליהזר בהן מאד ולכבדן כפי יכלתו בדגים גדולים, ראשי שומים ותבשיל של תרדן, שכל אלו היו מאכלים חשובים בזמנם. והזהיר בכך שכרו שיראה ברכה ושפע בכל ענייניו ובכל מעשה ידיו בשכר שמכבד את השבת. וסיפרו (שם ק"ט), שפעם התארח האמורא הקדוש רבי חייה בר אבא אצל אחד מחשובי בעלי הבתים בעיר לודקיא, היא לטקיה עיר הנמל של סוריה כיום, ואכל על שולחן את סעודות השבת. טרם החלה הסעודה מבחין רבי חייה בדבר נפלא המתרחש לגוד עיניו, שכמוהו לא ראה מעולם. ששה-עשר משרתים נכנסו אל הסלון כשהם נושאים שלחן זהב ענק ממימים, בשלחן קבועות היו עשר שלשלאות מכסף, וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו, ועליו כל מיני

על התורה שלהבות קודש והגינות חכמה מפרשת השבוע

(בראשית לב כה): 'וַיִּזְחַר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֵלוֹת הַשָּׁחַר', ודורשים על כך רבותינו (מסכת חולין צ"א): אמר רבי אלעזר, **שנשתייר על פכין קטנים, מאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, וכל כך למה - לפי שאין פושטין ידיהן בגזל.**

וכי אמורים אנו להבין שהסבר זה, שצדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופם, בא ללמדנו על מעלתו של יעקב? האם אפשר להעלות על הדעת שיעקב, בחרי האבות, מסכן - כך נראה - את חייו ואת חייו ילדיו, וכל זאת משום שממונו חביב עליו אף יותר מגופו?

ומה הקשר בין 'חביב יותר מגופו' לבין העובדה שאין הצדיקים פושטים ידיהם בגזל? ונניח ואכן אותם 'פכים קטנים' הגיעו לרשותו בדרך כשרה, מי העלה על דעתו שלא, אך האם סיבה זו מבהירה את סדר העדיפויות הנכון של יעקב אבינו - ששב על עקבותיו בכדי לקחת כמה בקבוקים שנשכחו? זאת, במקום להתמקד כעת במה שחשוב יותר בשעה זו, והוא להתקדם ככל האפשר, ולנסות להתארגן למלחמה, לצייד את בניו בנשק, להתאמן ולהתמקם בעמדות שבהן ניתן יהיה להסתתר או לנהל משם את המערכה?

מה הסבר למעשיו של יעקב? ואף אם נניח שהיה לו צורך באותם בקבוקים והוא חס על ממונו, האם מצאנו מצווה האומרת שיש למסור את הנפש בכדי להחזיר לרשותו את אותם בקבוקים חסרי ערך?

מה שמעניין - מהי

אלא, כך מפרש **היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א**, כפי שהובא דבריו בידי תלמידו הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א, ונכתבו בספרו של הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א 'פרי צדיק' (פסח, אות ט), שאכן, נדרש יעקב למסור את הנפש בכדי להביא עמו את אותם פכים קטנים, וחלילה היה לו להשאיר אותם מאחור, גם בשעת סכנה זו. שכן, אם הגיעו אותם 'פכים קטנים' לרשותו, אות הוא שהם היו מיועדים להגיע אליו, ואם כך היה עליו לעשות הכל בכדי להחזירם לרשותו, גם אם הדבר כרוך במאמץ ואפילו בסכנה.

וכה הסביר היהודי הקדוש את דברי חז"ל שצדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופן - לפי שאין פושטין ידיהן בגזל, היינו, שהצדיקים אינם לוקחים מה שאינו מגיע להם מה' יתברך, על דרך מה שנאמר (משלי

צדיקים חביב עליהם ממונם

יעקב חזר על עקבותיו בכדי לקחת את הפכים הקטנים שנותרו מאחור, כי מאחר שאותם פכים הגיעו לרשותו - אבוד היה לו לוחד עליהם

וַיִּזְחַר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֵלוֹת הַשָּׁחַר (בראשית לב כה)

מדובר, ללא ספק, בשעה לא פשוטה, שעת חירום וסכנה. יעקב אבינו נערך למלחמה שנכפתה עליו עם אחיו המבקש להשמידו, כאשר לצד הדורון והתפילה, הוא יוצא באישון לילה אל הדרך כשהוא מעביר את ילדיו הרבים את הנחל. סביר להניח שהוא חרד כולו מאימת המפגש עם אחיו המבקש להורגו, נכון לכך שיתכן וחלק מהמשפחה תושמד, ולכן הוא מבקש לפצל את ילדיו לשתי מחנות - אם יבוא אל המחנה האחת והכהו, והיה המחנה הנשאר לפליטה.

ובדיוק בשעה הזו, הוא רואה לנכון לשוב על עקבותיו, ולחזור בכדי לקחת כמה פכים קטנים שנותרו לו מאחור?

נדמה לנפשנו משפחה יהודית שנאלצת לעזוב את ביתה, אי אז ואי שם, בוורשא של שנת תש"א או בבודפשט בשנת תש"ד.

בחפזונם לצאת לדרך הם זורקים למזוודות מכל הבא ליד, מנסיים לחשוב מה חשוב יותר לקחת ומה יש צורך לשאת בהמשך הנודדים, כשבשעה זו הכל נבחן תחת מבט אחד: מה יביא תועלת ומה לא. מה שחשוב יש לקחת, ועל מה אפשר - עם כל הכאב - לוותר ולהשאיר מאחור.

בסופו של דבר, הם משאירים מאחורי גוונם גם הפצים יקרים בעלי ערך יקר או נוסטלגי, אך כאלו שאין ברירה אלא לוותר עליהם. ודאי שהם לא ישובו על עקבותיהם בכדי לקחת עמם כמה 'פכים קטנים', כלומר: כמה בקבוקים ריקים, רק משום שהם חסים על ממונם או שאותם בקבוקים יקרים להם מאד.

ואילו יעקב, שנערך ברגעים אלו לקראת קרב חייו, כשיתכן ומחר תושמד מחצית המשפחה כשהתקווה היא שלפחות המחצית השנייה תישאר לפליטה, חוזר בכדי לקחת את אותם פכים שנשכחו מאחור, כשיש להניח שהסיבה שהעובדה שהם נשכחו ונותרו היתה משום שהם לא היו נחוצים ביותר. מדוע?

ומה, בכלל, אמור להניח את דעתנו ההסבר שאותו אומרים חז"ל על כך, כשהם מפרשים את הפסוק האמור בפרשתנו

ל'חם חוקי', היינו שנחזק ונקצב מה' יתברך לחלקו. ומסיבה זו, כל מה שלא מגיע להם, נחשב בעיניהם כגזל, על דרך מה שאמרו (ברכות לה): כאילו גזל להקב"ה וכנסת ישראל, כי לה' הארץ ומלואה.

ועתה, לאחר שמבחינתם של הצדיקים מה שלא נברא בשבילם הוא אצלם כגזל ואין הם פושטים את ידיהם לקחתם, הרי שאותו רכוש מועט ומזוקק שהגיע אליהם, הוברר ככזה שהיה מיועד להגיע אליהם, כשעליהם להשתמש בו ולהעלות את הניצוצות שבהם. ולכן, ממונם שמיוחד להם משום שנברא בשבילם חביב עליהם כל כך, עד שמסר יעקב אבינו ע"ה את נפשו עליהם לשוב ולקחתם.

והרי לשונו הזהב של ה'פרי צדיק':

על דרך מה שסיפר רבינו הקדוש זצוק"ל ששמע מרבינו ר' בונם מפשיסחא זצוק"ל שאמר בשם ה'יהודי הקדוש זצוק"לה, שדבר שיש לו שייכות לצדיק מחובב ליהנות ממנו אף במסירות נפש. ולכן יעקב אבינו ע"ה שידע שהפכים קטנים הם שלו ושייכים לנפשו ונבראו בשבילו מסר נפשו להעבירם.

ועל זה הדרך יובן מדוע נדרשו בני ישראל להוציא עמם ממצרים גם את הרכוש שקיבלו מהמצרים, משום שאותו רכוש היו מיועד עבורם. ואם כן - היה אסור להם להשאירו ברשות המצרים אלא היה עליהם לנצל את מצרים, ולקחת את אותו רכוש עמם כשכך הוציאו מהם את ניצוצות הקדושה שהיו בהם:

וכן ענין כל כסף הזהב שהוציאו ממצרים, היה מה שרצו להוציא הקדושה שהיה כבושה בתוכם.

ויסוד הדברים מופיע בדברי האר"י הקדוש בספר 'לקוטי תורה' (פרשת וישלח), שם מבואר שאכן נדרש יעקב אבינו לשוב על עקבותיו ולקחת את אותם פכים קטנים, שאילולי כך היה נראה כאילו אינו חפץ בהם, בעוד שהם היו מיועדים עבורו מלכתחילה ועל כן הגיעו לרשותו. ומשכן, מובן מדוע היה עליו להביאם אצלו.

והרי דברי האר"י הקדוש, המסביר את דברי חז"ל שצדיקים ממונם חביב עליהם מגופם:

חביב עליהם ממונם, כי להיות שנשפע מלמעלה (אינו ראוי שימאס בו), כי אם אינו צורך לו לא היה ניתן לו אותו דבר מהקב"ה, לכן חזר על פכים קטנים, כי אם לא היה חוזר היה נראה כאילו אין רוצה אותן וכל דבר הנשפט מלמעלה צריך להדר עליו, לכן חזר להורות שהיא חביבה עליו. ע"כ.

העולה מן הדברים, שאדרבא, כאשר מה שלוקח אליו האדם הוא נקי ומזוקק ואין בו כל חשש גזל, כלומר שהוא נהנה רק מהמיועד עבורו ואינו גזל את הקב"ה וכנסת ישראל, הרי שעל מה שהגיע אליו הוא נדרש לשמור גם במחיר של מאמץ וסכנה. וההיפך, מי שמזלזל באותם פכים קטנים, מלמד בכך שאין הוא מקפיד על הרכוש המגיע לידי שיהיה נקי ללא כל סרך של גזל, ואם כן יכול הוא להרשות לעצמו לוותר פה ושם על מה שנראה

לפחות בעיניו כדבר שאין לו ערך. זאת ועוד, אם נתבונן פנימה, נמצא כי הזלזול בפכים קטנים הרי הוא נגזר ומגיע מתוך קלות ראש שבפנימיות נפש האדם. והניסיון מלמד, כי ככל שהאדם מזלזל בפכים קטנים כך סופו להוסיף ולזלזל כהנה וכהנה, ומה שמתחיל בחפצים מסתיים במעשים, עד כי יפרוק מעליו, חלילה וחס, עול מלכות שמים.

אמנם, בעינינו אין אותם פכים הקטנים נראים כדברים בעלי ערך, אך הצדיקים האמיתיים, מתוך שהתבוננותם בכל דבר בעולם היא על התועלת שיש בו, ועוד יותר מכך הם מחשבים חשבונם של עולם, ובעיניהם - כל דבר שברשותם הרי הקב"ה הוא זה שהעניק להם כל זאת. לפיכך אין הם מקילים ראש בדבר כלשהו, קטן או גדול, וכל פרוטה ופך קטן יש לו חשיבות בעיניהם, כי מבי גזא דרחמנא הוא, שיריים ששולחן גבוה.

וזו היתה, אם כן, שלימות מידתו של יעקב אבינו ע"ה, שידע ומכיון שאותם פכים קטנים הגיעו לרשותו, הרי שחלילה לו מלהמעיט בערך שום פרט ממתנתו של הקב"ה שהשפיע עליו מטובו, ואין זה משנה אם מדובר בפרט קטן ושולי או בחפץ יקר ובעל ערך, פך קטן או בית גדול. מבחינתו, אם הושפע עליו אותו שפע, הרי שמדובר במתנה שקיבל מבית גנזיו של הקב"ה, ואם נמסרה לידי - אות היא שהיא מיועדת אליו.

ואם כן, יובן כעת שאך טבעי הוא שיעקב ישוב על עקבותיו, יעבור את הנחל וישיב לרשותו את אותם פכים קטנים אבודים ונשכחים, גם אם מדובר ללא ספק במאמץ ואפילו בסכנה.

וכל כך למה - לפי שאין פושטין ידן בגזל, ומה שמגיע לרשות הצדיקים - נקי ומזוקק הוא מכל סרך.

ענין בעבודת ה'עם

אך חשוב לחדד כי דרך זו, של הקפדה על פכים קטנים, אינה מלמדת כלל על מידת הקמצנות, וההיפך. כי באותה מידה שמצאנו אצל יעקב אבינו שידע להשגיח ולהימנע מאבדן של פכים קטנים, כך מצאנו אצלו שהיה וותרן מופלג בממונו עד כדי כך שנתן חומש - ולא מעשר - לצדקה מכל כספו.

כלומר, מחד, יכול יעקב לוותר על רכושו וסכפו שהשיג בדי עמל (ביום אכלני חורב וקח בליה) ולהעביר חומש ממנו לצדקה, ומאידך - אנו מוצאים שהוא מסכן את עצמו וחוזר על עקבותיו בכדי לקחת את אותם פכים קטנים שהגיעו לרשותו, ועל כן אין הוא יכול לוותר עליהם.

ואכן, אין זו דרך ראויה לכל, וזו דרך המסורה לצדיקים שאכן נוהרים במגיע להם שלא יקחו חלילה דבר שאינו מיועד עבורם, ואם כך אזי בהכרח שעליהם להקפיד שמה שהגיע לרשותם שוב לא יאבד מהם.

והרי לשון אגרת הקודש להרה"ק רבי אלעזר זיע"א בן הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א (בסוף הספר נועם אלימלך), המסביר אף הוא את מעשהו של יעקב: **כמו שמצינו ביעקב אבינו עליו השלום שהיה וותרן בממונו ונתן חומש מכל, כמו**

שנאמר (בראשית כב) וכל אשר כו' עשר אעשרנו לך, ואף על פי כן הקפיד על פכים קטנים ששכח. וזהו חכמה גדולה אף שהדברים אינם כפשוטן, אבל הפשוט גם כן אמת.

ומוסיף כי אין זו דרך המיועדת לכל אחד, אלא לעובדי ה' באמת:

וזהו צריך סיוע גדולה והוא עיקר בעבודת השם יתברך העובדים באמת.

כי אכן, לאנשים כמונו וכערכנו יהיה קשה לילך בדרך זו, שבה ניתן חלילה להגיע ולחטוא בחטא הקמצנות, שהיא מידה מגונה ואם כל חטאת. אך עדיין, חשוב להפנים ולזכור כי ככל שנקפיד להיאיר לרשותינו אך ורק את המגיע לנו, כך יהיה אותו רכוש וממון שנצבר זך ונקי מכל סיג ואזי נוכל להעלותו ולקדשו.

ענין לבינו גפרור

ואכן, מצאנו פעמים רבות אצל גדולי ישראל הנהגה זו, שנוהרו מאד והשגיחו אף על פכים קטנים, כפי שאמרו חז"ל (פסטה יב): צדיקים, ממונם חביב עליהן יותר מגופן, לפי שאין פושטין ידיהן בגזל. לא פעם ראו כיצד גם דברים שאחרים דשים אותם ברגליהם ואינם שמים לב אליהם, זכו מצד צדיקים לתשומת לב וחשיבות, וכל זאת משום שחביב היה אכן עליהם ממונם - רק בשל כך שנוהרו שלא ליהנות ממה שלא היה מיועד להגיע אליהם.

כך, סיפרו על הרה"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זיע"א, שכה היה זהיר בממונו, עד שכאשר היה נר דלוק על השלחן או שבערה אש בתנור שבחדר, לא הניח להדליק גפרור על מנת להצית באמצעותו סיגריה. וטעמו ונימוקו עמו: **אם אפשר להשיג אש ממקור שאינו עולה ממנו, גם אם מדובר בפרוטה, האם לא חבל להשחית ולהדליק גפרור לשוא?**

ופעם, כשביקש האהבת ישראל להצית סיגריה, שלף מיד אחד החסידים והוציא מכיסו חבילת גפרורים, אלא שרעהו הקדימו והצית את המצית שהיתה מוכנה ומזומנה ברשותו. אך על אף שהלהבה כבר התפרצה מן המצית, ביקש בכל זאת הראשון שלא לוותר על זכותו, והוא עמד להצית את הגפרור אותו שלף מן הקופסא.

העיר לו הרה"ק שיחדול, והורה לו להשיב את הגפרור למקומו בקופסא, בהוסיפו כי אין צורך, הרי זו עבירה לבזבז גפרור.

הפטיר אותו חסיד ואמר: הלואי שלא תהייתה לי עבירות יותר גדולות מזו.

אך האהבת ישראל עמד בסירובו, ואמר לו: אכן, זו תהינה לך עבירות גדולות, וגם עבירה זו לא תהיה לך...

כן היה נזהר שלא להעלות את האור בביתו או בבית המדרש כשלא היה בו צורך. אך בערבי שבתות שבימות החורף היה מתפלל מיד כשהאירו פני המזרח, וממילא היו נאלצים להשתמש באור החשמל בבית המדרש. אולם, משהגיעו לחזרת הש"ץ ולעתים אף בשעת פסוקי דמרה, כאשר האיר כבר היום והאור חדר ונכנס להיכל דרך החלונות, רמז לכבות את האור.

אם לא די בכך, מנהגו היה להקפיד שלא ידלק האור לחינם בחדרים שאין משתמשים בהם. לפרקים אף היה טורח ופונה בעצמו ומכבה את האורות שדלקו ללא שהיה בהם צורך.

אך גם כאן, וכדברי האגרת הקודש' דלעיל, ניכר היה שההקפדה על הממון והזהירות שלא להפסיד גם לא חפצים שאינם בעלי ערך, לא באה על חשבון השמירה על המידות. וכך הופתעו החסידים לגלות, כי כאשר ביקר אצלו אחיו הרה"צ מוהר"פ מבארשע זצ"ל, ובעברו בחצר שאל הצדיק האורח: 'מדוע לא מואר כאן?', הרי משהגיעו הדברים לאזני האהבת ישראל, ציווה מיד להעלות אור יקרות בחצר.

ואכן, במשך כל שהותו של אחיו הרה"צ בביתו, והוא שהה בבית כמה ימים, דלקו הנורות בחצר גם בשעות הלילה, והחצר היתה שטופה באור. רק כאשר נסע משם אחיו וחזר לביתו, הורה שוב לכבות את האור שבחצר.

עם זאת, ועל אף הנהגתו זו, לעתים היה מעיר ואומר: 'מה שאני - הנני, אך קמצן אינני'. לאמור: אמנם ישנה חובה לשמור על ממון ישראל, אך חשוב להיזהר שלא להיגרר מכך למידת הקמצנות, שקשה ומרה עלולה להיות אחריתה. (קדוש ישראל פרק טז).

אין מלהקה רביעית...

כן סיפרו עליו, כי בימי הקיץ של שנת תרצ"ה, לאחר ששהה הרה"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זיע"א יחד עם בני משפחתו ובהם הרה"ק האמרי חיים זיע"א בעיירת המרפא קרלסבד, חזרו בני המשפחה לביתם במסילת הברזל דרך העיר דורנא. משם, אמורים היו להמשיך לעירם, גרויסווארדיין.

וסיפר נכדו ובנו, האדמו"ר מויז'ניץ מונסי זצ"ל בספרו על קורותיה של אותה נסיעה, כי ברכבת היו שלוש מחלקות, ואנו נסענו ב'דריטע קלאס' - המחלקה שלישית, שמחיר הנסיעה בה היה הנמוך ביותר, וזאת על אף שאכן הנסיעה באותו קרון היתה קשה וצפופה. אך לא רק אנו, סיפר, אלא גם הרב מסאטמאר (הרה"ק רבי יואל זיע"א) היה אז בעיר 'בעטלאן', וכשהגיעה הרכבת לעיר בעטלאן עלה הרב מסאטמאר והתיישב אף הוא באותה מחלקה שלישית שאנחנו ישבנו שם.

והוסיף כ"ק האדמו"ר מויז'ניץ מונסי זצ"ל, כי "דבר זה ראיתי אצל הרב מסאטמאר שנסע במחלקה השלישית שברכבת, אע"פ שהיתה מלאה עד אפס מקום, ובוודאי היה ביכולתו לנסוע במחלקה הראשונה כראוי לכבודו. כמו כן ראיתי זאת אצל זקני האהבת ישראל, שהיה תמיד נוסע במחלקה השלישית, על אף שהיה ביכולתו לנסוע במחלקה הראשונה כראוי לכבודו. וכששאלו אותו פעם אחת: למה הוא נוסע במחלקה השלישית, ענה בצחות לשונו: מפני שאין מחלקה רביעית..."

וסיים הרה"ק מויז'ניץ כי זו אכן היתה מטרתו: "זוהי היה הכל רק מפני שלא רצו להוציא ממון על מותרות. שהצדיקים הקפידו מאוד שלא להוציא ממון בחינם."

תפילה מפורשת

פירושו ופירושו

כלל גדול בעבודת התפילה הוא, שעל המתפלל לפרש שיחתו לפני ה' הדק היטב היטב הדק. לא יסתפק בדיבור 'באופן כללי' ובמילים קצרות וסתומות, אלא יפרט הכל 'ברחל בתך הקטנה'. כלל זה נלמד מכמה מקורות.

רבינו האור החיים הקדוש זיע"א פירש כן בדברי הפסוק (שמות ח ח): 'ויצא משה ואהרן מעם פרעה, ויצעק משה אל ה' על דבר הצפודים אשר שם לפרעה; וכתב: 'אשר שם לפרעה - מכאן שצריך לפרש תפלתו!'

והשל"ה הקדוש זיע"א (מסכת תמיד פרק נר מצוה, אות פט) הביא דברי הזהר בפרשת וישלח (ח"א קסט). על הפסוק (בראשית לב א) 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו': 'מכאן שמי שמתפלל תפילתו, צריך לפרש דבריו כראוי! שהרי יעקב לא הסתפק לומר רק 'מיד אחי', אלא הוסיף: 'מיד עשו'.

והרי השל"ה: 'הרי כשמבקש האדם מהשם יתברך איזה ענין, יסדר בקשתו בדברים מבוררים. וכדמות שמצינו באורים ותומים, כשהיו שואלים בדברים סתומים, באה התשובה סתומה, כמו שכתוב בפלגש בגבעה'.

והכוונה היא למסופר בספר שופטים (כ יח-כ) במעשה פילגש בגבעה, שבני ישראל שאלו באורים ותומים: 'האם נעלה להילחם כנגד שבט בנימין?', ובאה התשובה: 'ויאמר ה' עלו אלי'. אולם כשיגישו ישראל למלחמה, ניגפו ונפלו מהם עם רב.

והדבר תמוה, הכיצד הכשילום האורים ותומים, שכל דבריהם על אדני האמת יצדק?

ומבואר במפרשים, שמאחר ונוסח השאלה היה אם יעלו להילחם, באה התשובה בהתאם לסגנון שאלתם, שיעלו. והיה להם לשאול, האם יצליחו במלחמה, ואם אכן היו שואלים כן, היו האורים ותומים מזהירים אותם מפני הבאות.

התיבות עולות ובוקעות וקיעים

מעלתה, יש לשאול שאלה גדולה: על מה ולמה יטרח המתפלל? וכי אם לא יפרש דבריו, לא יבינהו האל יתברך ח"ו? הלא הוא היודע כל הנסתרות שמבראשית, ויאלץ את מה שברצונו לבקש הוא ודאי כבר יודע!

על שאלה זו השיב השל"ה הקדוש (פרשת וישלח, דרך חיים תוכחות מוסר), במילים אלו: 'ולא יחשוב, הלא הקדוש ברוך הוא בוחן לבות והוא יתברך מבין כוונתי. אלא צריך לפרש! והטעם נראה לי, כי התיבות של התפילה המתהוות מהאותיות הקדושות עולות למעלה ובוקעות הרקיעים!'

כלומר, אופן פעולת התפילה הוא, שהמילים והאותיות שהוציא המתפלל מפיו, עולות לשמים, והמילים עצמן הן הפועלות שם את הישועה. ממילא, הן יפעלו בדיוק כפי שהן - אם המתפלל לא דקדק בהן לפרט הכל כראוי, אף הן לא יפעלו את הישועה המקווה כראוי;

ודווקא אם הדברים נוסחו באופן מדוקדק וראוי, או אז יקלעו המילים למטרתן ויפעלו את הישועה הרצויה בדיוק נמרץ!

רבינו המהרש"א זיע"א כתב בחידושי אגדות (בב"ב כה): 'שיש לפרש בכתוב (קהלת ט) "אוהב כסף לא ישבע כסף", על פי מעשה שהיה.

היה היה אדם אחד שהיה אוהב כסף ביותר. מרוב חיבתו לממון, ביקש מאת ה', שכל מה שיעני בו בידו, מיד יהפוך לכסף. עת רצון היתה זו, והקדוש ברוך הוא מילא את שאלתו. הלה לא ידע את נפשו מרוב אושר ושמחה, כשנוכח לראות כיצד כל דבר שבו הוא נוגע, נהפך מיד לאותה מתכת יקרה ששמה 'כסף', על שם שהבריות נכספות אליה ביותר. תוך דקות ספורות כבר נעשה למיליונר וגביר אדיר, מגדולי העשירים. אשר בארץ, אם לא הגדול שבכולם. נרעש ונרגש פיזו וכרכר ברחבי ביתו, כשעיניו אינה שבעה ממראה הכסף וידו אינה שוקטת מלנגוע בכל החפצים שבביתו שכבמטה קסם הפכו לכסף נוצץ. אך בחלוף השעות נזכר שכבר זמן רב לא בא אוכל לפיו וקיבתו דורשת את שלה... ישב אל השולחן, ונטל לחם לאכול, אך ברגע שנגעה ידו בלחם, נעשה לכיכר כסף. וכך קרה לכל דבר מאכל שלקח לידו, מיד נהפך לכסף. וכסף כידוע אינו דבר הראוי לאכילה... כך נותר האיש ברעבונו, עד שלא ראה ברירה אחרת כי אם להתפלל לפני הבורא יתברך, שיטול ממנו בחזרה את ברכת הכסף הלז, שהתבררה כקללה. ואכן הבורא ברוב רחמיו קיבל גם תפילתו זו, וברגע אחד חזר כל הכסף להיות שוב חפצים רגילים, וגם המאכלים חזרו לקדמותם כבתחילה.

על כך אמר שלמה המלך עליו השלום בחכמתו: 'אוהב כסף - לא ישבע כסף' (קהלת ט), שהרי כסף אי אפשר לאכול כמובן, וממנו אי אפשר לשבוע.

והוסיף רבינו המהרש"א לפרש כמין חומר את דברי הפסוק (ישעיהו ט ט) 'ויגזרו על ימין ורעב, ויאכל על שמאל ולא שבעו', על פי המבואר במסכת בבא בתרא (סג) 'שימין זה רוח דרומית ושמאל זה רוח צפונית, כידוע בתורתנו הקדושה המכנה אותם כך, כי כאשר מביטים למזרח הדרום הוא בימין והצפון הוא בשמאל, ואמרו שם שרוח צפונית מרבה את הזהב בעולם ומוזילה את שוויו ורוח דרומית מביאה את הגשמים המצמיחים את התבואה ומשביעים את העולם.

זו היא תוכחת הנביא 'ויגזרו על ימין ורעב: אם יגזור הקדוש ברוך הוא על רוח דרומית שלא תנשוב ולא ירדו הגשמים, הרי שהתוצאה לכן היא רעב. ומטעים רבינו המהרש"א שזו הכוונה גם בהמשך דברי הפסוק 'ויאכל על שמאל ולא שבעו' - שכיון שלא ירדו גשמים ויבוא רעב על הארץ, כמפורש בתחילת הפסוק, יבואו העשירים לאכול את השמאל דהיינו הרוח צפונית שרומזת על הזהב, והם יחשבו שעל ידי הזהב הם לא ירעבו, אלא שבדיוק כמו

תפילה

פנינים וערגליות בעניני עבודה שבלב זו תפילה

ובאותו מעשה שהיה - 'זלא שבעו', הם לא יוכלו לשבוע מזהבם.

המעין המשכיל יבין בנקל, כי כל המאורע הזה שקרה לאיש אוהב הממון, הצער שנגרם לו מרעבונו ותסכולו, ואכזבתו כשחזר לקדמותו

כל זה לא אירע לו אלא מחמת שלא דקדק לפרש תפילתו כראוי! ואילו היה מפרש ומבקש שיצליח בכל עסק שבו יעסק ויהיה עשיר מופלג, היתה נענית בקשתו באותה עת רצון, והיה גם עשיר וגם אוכל לשבוע נפשו.

המה הנבונה

החסיד רבי יחיאל צבי מרגליות מקריניק זצ"ל, מגדולי חסידי קרלין בירושלים המכונה 'הירש קריניקער', היה משתכר מדמי תיווך בשוק העורות, והיה משגיח על כל פרוטה מרווחיו שתהא כשרה. בקושי הרוויח כדי פרנסתו וחי במצוקה גדולה.

ידידו הטוב, הרב הקדוש רבי משה מידנר זיע"א, ידע בו בר' יחיאל, שהוא מרבה להתפלל על עניניו הרוחניים, אך את עניני הגשמיות הוא מזכיר בתפילתו כלאחר יד. לכן פנה אליו יום אחד ואמר לו: שמעני אחי, במדרש מסופר על חסיד אחד שהתעייף בדרכו במדבר והתפלל על חמורו, אך לא פירש שרצונו בחמור שיוכל לרכב עליו. מיד בא סוחר גוי ואנסו להרכיב לו חמור על כתפו.

מדוע נענש? ללמדך, כשתתפלל ללא ה', פרט נא את מבוקשך בבירור ללא רמזים סתומים, הרי אל אביך שבשמים אתה מדבר, ולמה תגמגם?! (ממעיינות הנצח' פרשת וארא)

נראה צוורה

מעשה מעניין הובא בספר 'ליקוטי אמרי אל' לרבי יחזקאל מאיר מועלם מבגדאד (ויצא ד"ה ירד) בשם ספר 'מעשה חייא', על איש אחד שהיה הולך בדרך כשהוא נושא שק של קמח על כתפו. פי השק היה כמובן סגור וקשור היטב, כדי שלא יישפך משם הקמח.

בחוסר שימת לב נטה מן הדרך הכבושה, ולפתע פתאום נכנס לתוך ביצה עמוקה והחל שוקע בה. בכל כוחו ניסה להיחלץ ולמלט את נפשו, ותוך כדי כך החל מתפלל ואומר: 'ברבוננו של עולם, הנה הצרורה', כשכוונתו שהקדוש ברוך הוא יסיר ממנו את הצרורה שבהא עליו.

עוד תפילתו בפיו, והנה הותר הקשר שבפי השק, וכל תכולתו נשפכה והלכה לאיבוד.

וביאר ר' יחזקאל מאיר, שכן אירע לו, מחמת שהמילים שבהן נקט, 'התר הצרורה', יש בהן משמעות של התרת הדבר הקשור.

וראוי היה לו לפרש שינצל מטיט היון,

ומאחר שלא פירש תפילתו, הותר לו הקשר הסוגר את השק.

ומכאן ילמד האדם שמוטל עליו לפרש היטב שיחתו ותפילתו לפני ה' יתברך.

חד משמעית ארבעה תנאים הנצרכים לקבלת תפילה למד רבינו האור החיים הקדוש זיע"א מהפסוק (דברים ג כג): 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר: א. יתפלל כעני הדופק על הפתח, כמאמר הכתוב (משלי יג כ) 'תחנונים ידבר רש'. ולא ידבר בדרך עזות כאדם התובע את שלו.

ב. יכוון שמבקש בזכות מידת הרחמים של הבורא יתברך.

ג. יכוון את זמן התפילה, שתהיה בעת רצון, כנאמר (ההלים טו יד) 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון'. עת רצון הוא זמן שבו מידת רחמי ה' יתברך גוברת, וזמן זה מסוגל לקבלת התפילה. אחד הזמנים הידועים כעת רצון הוא חצות הלילה.

ד. יפרש תפילתו כך שהדברים יהיו חד משמעיים, ולא יוכלו לקבל פירוש אחר. וכמעשה שהובא במדרש (אסתר רבה זכד) באדם אחד שהיה מהלך זמן רב בדרך, עד שמחמת ריבוי ההליכה והמאמץ, נתייעו ונתעייפו קרסוליו. אמר: 'הי רצון שיהיה לי חמור אחד'.

זמן קצר לאחר מכן חלף בדרכו רומאי אחד, שאתונו ילדה עיר. כשראה הרומאי את היהודי שמח שמחה רבה ואמר לו: 'קח את העיר הזה והרכב אותו על כתפיך'.

אותו אדם הבין את טעותו, ואמר: תפילתי אכן נתקבלה, אלא שאני לא שאלתי כהוגן, לפי שהיה לי לפרש ולומר: 'רצוני בחמור כדי לרכב עליו'.

והולך רבינו האור החיים הקדוש ומבאר, כיצד כל התנאים הללו רמוזים הם במאמר הפסוק: 'אתחנן' - לשון תחנונים. כנגד התנאי הראשון.

אל ה' - שביקש ממקור הרחמים, כידוע ששם הו"ה מרמז על מידת הרחמים. וזה כנגד תנאי שני.

'בעת ההיא' - הכוונה, באותה עת שהיה ידוע למשה שהיא מסוגלת לקבלת התפילות. וזה מכון כנגד התנאי השלישי, שצריך להתפלל בעת רצון.

ויתכן שהיה זה בעת שאמר לו ה' (דברים כד) 'החל רש ארץ סיחון ועוג'. והדברים עולים כדברי רבותינו זכרונם לברכה (ספרי ואתחנן ג כג) שתפילת משה היתה לאחר שכבש את ארץ סיחון ועוג, ואז אמר: 'זו השעה שבה ראוי לי לבקש שאכנס לארץ'.

'לאמר' - כלומר שמשא פירש בתפילתו את אמרו כפי מה שהיה מצטרך, באופן שלא יהיה אפשר לפרש בדבריו ענין בלתי הגון. כנגד תנאי רביעי.

מאכל וכל מיני מגדים ובשמים. כשהניחו המשרתים את השלחן על מקומו פתחו ואמרו את הפסוק 'לה' הארץ ומלוואה' (תהלים כד א), וכשסילקו את השלחן לאחר גמר הסעודה אמרו את הפסוק 'ושמים שמים לה' הארץ נתן לבני אדם' (שם פסוק טו). התפעל רבי חייא בר אבא מהעשירות המופלגת שחזה בה, ושאל את האישי: "בני, במה זכית לכך?" ענהו בעל הבית: "קצב הייתי, ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי 'זו תהא לשבת'". אמר לו רבי חייא: "אשריך שזכית, וברוך המקום שזיכך לכך!"

בלי מגורים נהנה

מעשה נפלא (ויאמר עמוס' דרוש כג, בשם 'מנוחה לחיים' רבי אליהו לביא מבגאוי, ליוורנו תרמ"א) שהתרחש בדור מאוחר יותר נוסף ונלמד את שכו של המכבד את השבת בכל מאודו ונפשו, שבשכר זה זכה להינצל ממות לחיים וזכה לרוב טוב ושפע על שולחנו בכל ימי חייו, הוא ובניו: שני החכמים שהגיעו אל שולחן ערב מוקדם של ליל שיש שמחו מאוד למראה היהודי שהגיע לקראתם והזמינם להתארח בביתו.

רעבים וצמאים היו החכמים, וכמובן עייפים מאוד מכל טלטולי הדרך הארוכה, והנה מצאו מנוח לכף רגלם בביתו של היהודי שאירחם בנפש חפצה ובלב רחב. אישי ערך לפניהם שולחן מלא בכל טוב לאכול ולשבע, ואף הציע בפניהם מיתות נוחות לשנת הלילה.

החכמים, שחשבו להתארח אצל רב העיר, הודו למארחם עם בוקר יום השישי, ואמרו לו כי נהנו מאוד מהאירוח הלבבי, ועתה ברצונם ללכת אל רב העיר.

היהודי משה נחרד לשמע הדברים. הוא, ואחיו משה יחד עמו, לא הסכימו בשום אופן לקבל את בקשת החכמים ללכת אל ביתו של הרב, והפצירו בהם מאוד להישאר ולשבות איתם. "דעו לכם", אמרו האחים, "כי צפוייה לכם אתנו שבת מרוממת ומכובדת ביותר, על הצד היותר טוב ובתכלית הידור. לכבוד גדול תהיה עבורנו השתתפותכם בסעודות השבת אצלנו, לשמוע מפיכם דברי תורה וחכמה ולשורר עמכם את מיתות השבת". "שמה סבורים אתם", הטעמו האחים ואמרו, "כי אצל הרב תוכלו לקבל תרומה גדולה עבור המטרה שבשבילה אתם לעיריננו? דעו לכם כי אנו בעלי יכולת, והרי לכם התחייבות ברורה מצידנו כי כבר במוצאי שבת ניתן לכם סכום כסף גדול, הרבה יותר מזה שאתם סבורים שתקבלו אצל הרב. רק זאת עשו: השארו עמנו לסעודות השבת".

ניאותו החכמים להפצרת האחים העשירים והסכימו להישאר בביתם. פנו החכמים לשבת בטרקלין הגדול של הבית, לעסוק בתורה ולהתכונן כראוי לבוא שבת המלכה, והנה עיניהם רואות את האחים מביאים מהשוק העירוני כמויות עצומות של מאכלים ומעדנים לכבוד שבת. בשר ודגים, חלות גדולות, פירות וירקות, יינות מתוקים ומגדנות עד אין סוף.

משרתים עמלו להכין קדירות גדולות עם שלל מאכלים מסורתיים, והאחים עצמם לא הפסיקו להתרוצץ ולהביא עוד ועוד,

כשלא נחה דעתם עד שהביאו גם מערכת חדשה לגמרי של כלי סעודה, צלחות זכוכית וקערות נחושת בגדלים שונים, מגשים יפים, כוסות קריסטל, וגם כפות מזלגות וסכינים.

כראות החכמים את מעשי האחים, את ההוצאות הכספיות העצומות שהם מוציאים בקניות הענקיות אותם הם עורכים, חשבו כי כל מה שטרם בעל הבית לא טרח אלא בשבילים. הם היו בטוחים כי לכבודם עשו זאת והדבר לא נתן להם מנוחה; האם אכן ראויים הם שיבזזו עליהם כל כך?!

בשלב מסוים קראו החכמים לאחים ואמרו להם: "רצונכם הוא שנהיה עמכם בשבת, אך דעו לכם, אין אנו ראוים שתבזזו עלינו כל כך, ואם תמשיכו בכך, לא תהא לנו ברירה אלא לקום ולעזוב את ביתכם..." נזעקו האחים ואמרו: "חס ושלום! כל שאנו עושים הוא רק לכבודה של שבת המלכה, הנהיך בבחינת הוצאות שבת שאינן עולות במילין מזונותיו של אדם הקצובים לו משנה לשנה.

הסיבה שאנו מפריזים כך בכבודה של שבת, היא בשל מעשה שאירע עם אבינו, ועתה, אם יש את נפשכם לשמוע, נוכל לספר לכם את הסיפור כולו, ומתוך כך תבינו את חרדתנו המופלגת לכבוד השבת".

הנהנו החכמים בראשם כמבקשים לשמוע, והאחים פתחו בסיפור מפלאי מאוד:

"אבינו, זכרוננו לברכה, עמל היה על פרנסתו כרוכל נודד בעיירות ובכפרים. כל רכושו עמד על כמאה דינרים, שבהם היה רוכש מיני סדקית, ועוד כהנה וכהנה פריטים קטנים וזולים, אותם היה מעמיס על חמורו ומוכרם לכפרים שחיבבו אותו ואת התנהגותו הישרה והאמינה. דרכו של אבינו היתה לעסוק במסחרו מבוקרו של יום ראשון ועד צהרי יום חמישי.

לקראת ערבו של יום חמישי היה שב לביתו ומאו ואיך היה עסוק בכבוד השבת. כמעט את כל הכסף שהיה מרוויח במהלך השבוע היה מוציא לכבוד השבת, כדי לפארה ולכבדה כאחד הנגידים אשר בארץ. לא דואג היה את דאגת ימי החול, אלא היה לוקח את הכסף שהרוויח כחוב בן כל צרכי השבת ביד רחבה.

באחד השבועות לא חזר אבינו כהרגלו ביום חמישי. חשבנו שמה עיכוב כלשהוא עומד בדרכו והוא יחזור ביום שישי. אך לא, הוא לא חזר ביום שישי וכמובן גם לא בשבת. גם ביום ראשון לא הגיע אבינו, ולמותר לציין שדאגנו לו מאוד.

מעולם לא היה כדבר הזה שאבינו לא יהיה בבית בשבת, והנה הוא אינו חוזר. לא היתה לנו כל אפשרות לדעת את שלומו ואת סיבת עיכובו, וכל שיכולים היינו לעשות היה לומר מזמורי תהלים ברגש רב ולהתפלל עליו שלא יארע לו כל רע. בחצות הלילה שבין יום ראשון ליום שני, התדפק אבינו סוף סוף על דלת הבית. לקול הדפיקות נלוו קולות נביחה עזים של כלב. פתחנו את הדלת במהירות, ולהפתעתנו ראינו את אבינו בפתח כשסומך לו ניצב כלב ענק ושחור נובח ומאיים.

הכלב לא נראה היה כמאיים על אבינו, להיפך, מראהו היה כמי שדואג לאדונו ושומר עליו.

עם כניסת אבינו לביתו, כשכש הכלב בזנבו ורץ חזרה אל היער ממנו הוא בא. כולנו הקפנו את אבינו בהתרגשות ובקשנו שייספר לנו היכן היה בימים האחרונים ומדוע לא חזר לבית כהרגלו ביום חמישי.

'המתינו רגע, עזרו לי תחילה לפרוק את החמור ממשאו, ואחר כך אספר לכם את כל ההרפתקאות שעברו עלי, ביקש אבינו. הכנסנו לבית את השקים שהיו תלויים ועומדים משני צידי החמור, ולתדהמתנו ראינו כי מתחת לחיטים ולשעורים שמילאו את פתחי השקים, נצצו מאות מטבעות של כסף זהב, תכשיטים יקרים משובצים באבנים יקרות, ודברי ערך לרוב. כולנו תלינו עינים פעורות באבינו, והטינו אוזנינו כאפרכסת לשמוע את ההתרחש עימו בימים האחרונים.

'היה זה בבוקרו של יום חמישי. כבר סימתי למכור את הסחורה שהבאתי עמי והתחלתי לסדר את חפציי כדי לשוב הביתה, והנה שומר אני קול של ערבי, אותו לא הכרתי, ואמר לי: 'אהוד, יאהוד, בוא הנה, יש לי בעבורך חפץ טוב אותו תוכל למכור ולהרויח סכום נאה'.

הלכתי לתומי אחרי האישי בלא לדעת שאדם זה הוא לטטים ורוצח.

כלב שחור וגדול יש לאותו ישמעאלי רשע, חיית טרף של ממש, אליו משליך השודד את האומללים שנלכדו ברשתו, והכלב הפראי מתנפל עליהם וטורף אותם. נכנסתי אל ביתו של האישי, וזה התנפל עלי וכפת אותי בחבליים. את כספי גזל ממני והחל לגרור אותי לעבר המלונה של הכלב, כדי שימיתני חלילה.

הבנתי כי עוד רגע ואני נעשה אברים אברים והתחלתי להתחנן בפני השודד: 'הואל נא לעשות את בקשתי האחרונה, ולאחר מכן עשה בי כחפצך'. נעל נא אותי בתוך חדר סגור עד למוצאי שבת, תן לי מעט לחם וכד מים מהצידה שהבאתי עמי, ועם צאת השבת, לא אתנגד לכל מה שתחפוץ'.

בלתי חשבתני לעצמי: הלא מחזיק אני בכל עוז במצוה חשובה זו של כבוד השבת וסעודותיה, וראוי לי שאצא מהעולם לאחר שאקיים שוב, בפעם האחרונה, את מצוות כבוד השבת ואכילת הסעודות, כפי המעט שיעלה בידי.

בחסידי שמים הסכים השודד האכזרי לבקשתי, ונעל אותי בחדר סגור ללא חלונות, כשהוא מסנן: 'תנצל את השעות האחרונות של חיך, כי לא תראה את אור השמש של יום ראשון'. השודד הביא לי מזקלונני את הצידה המועטה שהייתה בו, צנימים יבשים וכד של מים, ולעג לי: 'הנה לך עבור השבת... בשעה שנכנסה השבת לפי חשבונתי נעמדת רבי לתפילת קבלת שבת וערביית ברגש רב ובתחנונים, ולאחר מכן פניתי לסעוד את סעודת השבת. הרמתי את כד המים ואמרתי: 'רבונו של עולם, ראה נא בעיני כי אין לי יין לעשות עליו קידוש, יהי רצון מלפניך שיהיו חשובים מים אלו כאלו היו יין משובח וייחשב לי כאלו קידשתי על היין'.

לאחר מכן אכלתי מעט מהצנימים שהיו עמי ואמרתי: 'אבינו שבשמים, גלוי וידוע לפניך שהסעודה הזאת היא כנגד יצחק אבינו עליו השלום, רצוני היה לכבד את הסעודה כהרגלי, אלא שאונס רחמנא

פטרתי, יהי רצון שבזכות יצחק אבינו תצילני מיד הרשע הזה ואזכה לחיים'. אחרי שינה טרופה, התפללתי שחירת ומוסף ושוב חזרתי ואמרתי כמו שאמרתי בלילה, והפצרת: 'בזכות אברהם אבינו שסעודה זו מכוננת כנגדו הצילני נא מיד רשע זה'. גם לאחר תפילת מנחה אמרתי כך: 'בזכות יעקב אבינו אזכה להנצל מיד הרשע'.

עוד הספקתי לטעום משהו גם עבור סעודת 'מלוח מלכה', ואף אמרתי שסעודה זאת כנגד דוד המלך עליו השלום, ואז הפצרת: 'יהי רצון מלפניך אבינו שבשמים, שבזכות דוד המלך ובזכות אליהו הנביא זכור לטוב אזכה להנצל מיד איש בליעל זה המבקש את נפשי'.

לפתע פתאום נפלה עלי תרדמה חזקה, ובחלומי ראיתי חמשה אנשים זקנים, הדורי-צורה וחכמתם מאירה את פניהם הקורנות, כשהם מתווכחים זה עם זה; זה אומר 'אני ארד ואציל אותו' וזה אומר 'ארד אני ואציל אותו'.

לבסוף נמנו כולם וגמרו: 'היות שיהודי זה קיים בהידור רב את ארבע הסעודות מדי שבת בשבתו, והוא ביקש את זכותם של כולנו, הרי שכולנו יחד צריכים לעמוד לימינו ולהצילו מכל רע'.

באותם רגעים נפלאים ראיתי את חמשת הזקנים פונים אלי ואומרים: 'אנו אבות העולם, אברהם יצחק ויעקב, דוד המלך ואליהו הנביא, אשר הזכרת אותנו בשעת קיום מצות סעודות שבת, וביקשת את זכותנו. דע לך כי אנו באים להצילך! אל תירא ואל תחת ואל ירע לבבך'.

חריקת דלת עזה קטעה בבת אחת את שנותי העמוקה - - - השודד פתח את דלת התא והחל לגרור אותי אל עבר הכלב הענק כדי שיטרוף אותי.

ואז אירע דבר מדהים. הכלב המאולף והצייתן להוראות בעליו הפך את עורו, ותחת לעשות את שאומן לו ולהתנפל על הטרף, הסתער על בעליו השודד ועשה אותו לגל על עצמות.

ביתו של הערבי השודד היה ריק, ובראותי את הנס העצום שאירע לי ביקשתי לעזוב את מאורת השודד ולחזור לביתי, אך הכלב אחז בשולי בגדי והחל למשוך אותי אל עבר פינת הבית, שם החל לחפור בגרילי עד שלפתע ראיתי כי זהו המקום בו היה השודד מטמין את אוצרותיו.

היו שם שקים של מטבעות זהב וכסף, תכשיטים ואוצרות פז. מיד לקחתי את כל האוצרות, כיסיתי אותם בחיטים ובשעורים שמצאתי במקום, וחזרתי הנה כששיר של שבו והודאה להשם יתברך על שפתותי.

הכלב לא עזב אותי, ועם צאתי לדרך ראיתי כי הוא מהלך אחרי כשומר נאמן. זהו הכלב שראיתם אותו ושהזר זה עתה אל היער". סייעו האחים את דבריהם באוני החכמים שהגיעו לביתם: "עם סיום סיפורו המצמרר, ציווה אותו אבינו: מאחר שניצלת ממות לחיים בזכות מצות סעודות שבת, ואף זכית לעושר רב ועצום, מבקש אני מכם כי תקפידו גם אתם לשמור ולקיים את מצות סעודות השבת בהידור רב".

כאשר שמעו זאת החכמים שקט ונח לבבם, ואף ברכו אותם כי יהי ה' עמם להמשיך עוד שנים רבות במנהג נאה זה של כבוד השבת.

לשמייעת השיעורים - קול השון: 03-6171077

